

**THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL
FORM TWO NATIONAL ASSESSMENT**

015

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

Time : 2:30 Hours

ANSWERS

Year : 2020

Instructions

1. This paper consists of section A, B and C.
2. Answer all questions.
3. Communication devices and any unauthorised materials are **not** allowed in the examination room.
4. Write your **Examination Number** on every page of your answer booklet(s).

maktaba.tetea.org

1. Katika kipengele (i – x), chagua jibu sahihi kisha andika herufi yake katika kisanduku.

(i) Sunnah inapatikana kwa kuzingatia mambo gani kati ya haya?

- A. Maneno, vitendo na ithibati ya Mtume (s.a.w).
- B. Swala tano za faradhi, Zakat, Funga pamoja na Hijja.
- C. Maneno ya wanazuoni na vitendo vya Maswahaba (r.a).
- D. Ithibati ya Mtume (s.a.w) katika vitendo vya wanazuoni.

Jibu sahihi: A. Maneno, vitendo na ithibati ya Mtume (s.a.w).

Sababu: Sunnah hueleweka kwa mambo matatu: yale aliyoyasema Mtume (maneno), yale aliyoyatenda (vitendo), na yale aliyoyakubali bila kupinga (ithibati). Haya ndiyo msingi wa uislamu baada ya Qur'an.

(ii) Hadithi iliyoandikwa na Maimamu wanne wa Sunnah katika orodha ya sahihi Sitta inaitwaje?

- A. Muttafaqun Alayh.
- B. Rawau Shaykhan.
- C. Rawau Sunan.
- D. Muttafaqun Shaykhan.

Jibu sahihi: B. Rawau Shaykhan.

Sababu: Hadithi iliyopokewa na Maimamu wawili mashuhuri, Imamu Bukhari na Imamu Muslim, inajulikana kama *Rawau Shaykhan*. Hizi hadithi hupewa heshima kubwa katika usahihi.

(iii) Miongoni mwa kazi za Hadithi ni

- A. Kuongeza thawabu.
- B. Kunogesha Sunnah.
- C. Kuhifadhi Sunnah.
- D. Kuongeza Qur'an.

Jibu sahihi: C. Kuhifadhi Sunnah.

Sababu: Hadithi ni nyenzo kuu ya kuhifadhi na kufafanua Sunnah ya Mtume. Kupitia Hadithi, maneno na vitendo vyake vimehifadhiwa kizazi hadi kizazi.

(iv) Kwa kutumia kigezo cha usahihi, kuna aina ngapi za Hadithi?

- A. Mbili.
- B. Nne.
- C. Tatu.
- D. Tano.

Jibu sahihi: C. Tatu.

Sababu: Kwa mujibu wa elimu ya Hadithi, aina kuu ni tatu: Sahihi (zenye usahihi kamili), Hasan (zipo sahihi kiasi), na Dhaifu (zisizo na nguvu).

(v) Kwa sababu gani Mtume (s.a.w) aliwakataza Maswahaba wake kuandika Hadithi hapo mwanzo?

- A. Walikuwa hawajui kuandika vizuri.
- B. Yeye mwenyewe alikuwa hai.
- C. Alitaka watekeleze zaidi kuliko kuandika.
- D. Alihofia watachanganya na Qur'an.

Jibu sahihi: D. Alihofia watachanganya na Qur'an.

Sababu: Wakati Qur'an ilikuwa inateremshwa, Mtume alihofia Hadithi zikichanganywa na Qur'an, watu wangeweza kufikiria zote ni neno la Allah. Baadaye, aliruhusu uandishi wa Hadithi.

(vi) Ni kwanini hitajio la kuhifadhi Hadithi kwa maandishi lilijitokeza kipindi cha Maswahaba?

- A. Waandishi walikuwa wengi sana.
- B. Maswahaba wengi sana walifariki.
- C. Mgogoro wa kisiasa kati ya Waislamu.
- D. Kulikuwa na harakati nyingi za mafunzo.

Jibu sahihi: B. Maswahaba wengi sana walifariki.

Sababu: Maswahaba walipoanza kufariki, hofu iliongezeka kwamba Hadithi zitapotea. Hivyo, uandishi ulikuwa wa lazima ili kudumu kwa vizazi.

(vii) Nini maana ya Tabi'in katika Historia ya uandishi wa Hadithi?

- A. Waliosoma kwa Maswahaba wa Mtume (s.a.w).
- B. Wafuasi wa wanazuoni wa Hadithi sahihi pekee.

C. Watu walioishi na Maswahaba wa Mtume (s.a.w).

D. Maswahaba waliohama Madinah kwenda Iraq.

Jibu sahihi: A. Waliosoma kwa Maswahaba wa Mtume (s.a.w).

Sababu: Tabi'in ni kizazi kilichofuata Maswahaba, waliojifunza dini na Hadithi kutoka kwao. Walikuwa daraja ya pili katika mlolongo wa upokeaji wa elimu ya Hadithi.

(viii) Hadithi inayofanana na sahihi lakini wasimulizi wake wana kasoro ya kudhibiti inapewa daraja gani kati ya hizi?

A. Sahihi.

B. Hasan.

C. Dhaifu.

D. Maudhui.

Jibu sahihi: B. Hasan.

Sababu: Hadithi Hasan inakubalika kwa sababu wapokezi wake si dhaifu sana, ila hawafikii kiwango cha wapokezi wa Hadithi Sahihi. Ni za kati.

(ix) Jambo gani lilimsukuma Khalifah Umar bin Abdul-Aziz kuchukua dhima ya kuchuja Hadithi?

A. Aliusiwa na Mtume (s.a.w).

B. Kuwepo kwa wanazuoni wengi.

C. Kupanuka kwa dola ya Kiislamu.

D. Kuwepo kwa Hadithi maudhui.

Jibu sahihi: C. Kupanuka kwa dola ya Kiislamu.

Sababu: Baada ya kupanuka kwa dola ya Kiislamu, hatari ya kuchanganywa kwa Hadithi sahihi na zisizo sahihi iliongezeka. Hivyo Khalifah Umar bin Abdul-Aziz aliamua kuchukua jukumu la kuzikusanya rasmi na kuzichuja.

(x) Ni istilahi gani hutumika kubaini Matin moja ya Hadithi iliyosimuliwa na wapokezi wengi?

A. Riwaya.

B. Mutawatir.

C. Isnad.

D. Mustalah Hadithi.

Jibu sahihi: B. Mutawatir.

Sababu: Hadithi Mutawatir ni hadithi iliyoelezwa na wapokezi wengi katika kila kizazi, hivyo haiwezi kuwa uongo. Ni hadithi yenye nguvu zaidi katika usahihi.

2. Oanisha sentensi kutoka Orodha A na maneno kutoka Orodha B kisha jaza herufi yake katika jedwali ulilopewa.

Orodha A

- (i) Takrima ya kwanza aliyokirimiwa mwanadamu na Mola wake.
- (ii) Asili au chanzo cha fani zote za elimu anazozijua mwanadamu na kuziitumia hapa duniani.
- (iii) Malaika aliyehusika kupeleka ujumbe kwa Mitume wa Allah (s.w).
- (iv) Elimu ya maarifa ya Uislamu inayomfanya mtu kumtambua Mola wake na kumuabudu ipasavyo.
- (v) Watu ambao wanainasibisha dini na imani ya kuwepo kwa Mungu muumba.
- (vi) Mfumo wa maisha unaogusa nyanja zote muhimu za binadamu kwa mujibu wa maumbile yake.
- (vii) Mwenendo mwema wa kujisalimisha kikamilifu na kutii mamlaka ya Mwenyezi Mungu (s.w).
- (viii) Mtu anayeishi kwa kumtii Allah (s.w) na kufuata maamrishi yake yote na kuacha makatazo yake.
- (ix) Imani kuwa Mwenyezi Mungu ni mmoja ambaye hana mshirika.
- (x) Vitendo ambavyo vinakuka itikadi ya umoja wa Mwenyezi Mungu (s.w).

Orodha B

- A. Muislamu
- B. Tawhiid
- C. Uislamu
- D. Al-Islam
- E. Rububiyyah
- F. Akili
- G. Allah (s.w)
- H. Washirikina
- I. Fardh Ain
- J. Makafiri
- K. Shirk
- L. Elimu
- M. Fardh kifaya
- N. Jibril
- O. Swala

Majibu:

- (i) F. Akili
- (ii) L. Elimu
- (iii) N. Jibril
- (iv) E. Rububiyyah
- (v) H. Washirikina
- (vi) C. Uislamu
- (vii) D. Al-Islam
- (viii) A. Muislamu
- (ix) B. Tawhiid
- (x) K. Shirk

3. Andika KWELI kama sentensi ni sahihi au SI KWELI ikiwa sentensi si sahihi katika nafasi iliyoachwa wazi.

- (i) Mtu hawi Muumini kwa kudai tu, bali atakapothibitisha imani yake kwa vitendo ... **KWELI**.
- (ii) Nguzo za Ihsan ni sita na zile za Imani ni tano ... **SI KWELI** (Imani ina nguzo 6 na Uislamu una nguzo 5, Ihsan si nguzo).
- (iii) Ilham ni njia aliyotumia Allah (s.w) kuwaelimisha Mitume tu ... **SI KWELI** (Ilham hutolewa pia kwa watu wa kawaida wacha Mungu, mfano mama yake Musa).
- (iv) Njia ya kwanza ya kumjua Mwenyezi Mungu ipo katika maumbile ya wanadamu wenyewe ... **KWELI**.
- (v) Kwa Muislamu elimu za fani mbalimbali na akili ni vikwazo katika imani yake ... **SI KWELI** (Elimu na akili vinasaidia kuimarisha imani).
- (vi) Haiwezekani kutumia sayansi kuthibitisha kuwa kuna siku ya malipo ... **KWELI**.
- (vii) Kuamini Qadar ni kukubali kuwa kheri zote zinatoka kwa Allah (s.w) na shari zote zinatokana na shetani ... **SI KWELI** (Qadar inamaanisha kheri na shari vyote hutoka kwa Allah).
- (viii) Sifa zote za Mwenyezi Mungu (s.w) zimetajwa katika majina yake tisini na tisa ... **SI KWELI** (majina 99 yanaashiria sifa nyingi lakini sio zote).
- (ix) Malaika ni viumbe wa Mwenyezi Mungu (s.w) walioumubiwa kutokana na nuru ... **KWELI**.
- (x) Malaika wamewahi kuonakana kwa watu katika maumbile ya kibinadamu ... **KWELI** (mfano Jibril alionekana kwa Mtume).

4. Kwa kutumia maneno uliyopewa, chagua jibu sahihi ili kujaza nafasi wazi katika vipengele (a – j).

Maneno: *Wanadamu, Hud (a.s), Dunia, Uwezo wa kujielimisha, Khalifah, Zakaria (a.s), Historia, Kufanya ibada, Chembe hai moja, Uhai, Lut (a.s), Kuwa na Umri maalum, Udongo.*

- (a) Nabii Ibrahim (a.s) aliishi wakati mmoja na Nabii ... **Lut (a.s).**
- (b) Kwa mujibu wa Makafiri, hali iliyojitokeza kwa bahati mbaya na hakuna mwanzilishi wala anayeiongoza ni ... **Uhai.**
- (c) Makafiri wanadai kuwa mwanadamu ni zao la kiumbe dhalili kinachobadilika kidogo kidogo kilicho na ... **Chembe hai moja.**
- (d) Lengo kuu la maisha ya mwanadamu hapa duniani ni ... **Kufanya ibada.**
- (e) Sayansi ya leo inatufundisha kuwa dunia, nyota na sayari zingine zote zina sifa gani? ... **Kuwa na Umri maalum.**
- (f) Kumbukumbu za matukio yanayohusu maisha ya wanadamu katika muda uliopita ni ... **Historia.**
- (g) Qur'an inatufundisha kuwa maumbile yote ya ardhini na mbinguni yapo kwa ajili ya ... **Wanadamu.**
- (h) Historia ya Uislamu inatuonesha kuwa tangu awali mwanadamu aliumbwa akiwa na ... **Uwezo wa kujielimisha.**
- (i) Nabii wa nne baada ya Adam (a.s) katika orodha ya manabii waliotajwa ndani ya Qur'an ni ... **Hud (a.s).**
- (j) Kabla ya kuumbwa Nabii Adam (a.s), Allah (s.w) aliwafahamisha Malaika kuwa atamleta kiumbe hapa duniani ambaye atakuwa ... **Khalifah.**

5. Nuku fuatazo hazikupangwa katika mtiririko unaotakiwa. Panga nuku hizo katika mpangilio sahihi ili kupata maana iliyokamilika.

(a) Katika Swala zetu tunamuomba Mwenyezi Mungu (s.w) atuongoze ili tubaki kuwa katika njia sahihi kama ifuatavyo:

Sentensi:

- (i) Sio ya wale waliokasirikiwa, wala ya wale waliopotepa
- (ii) Wewe tu ndiye tunayeabudu
- (iii) Njia ya wale uliowaneemesha

- (iv) Tuongoze katika njia iliyonyooka
- (v) Wewe tu ndiye tunayeomba msaada

Mpangilio sahihi: (ii) – (v) – (iv) – (iii) – (i)

(b) Allah (s.w) ametuelekeza njia ya kujikinga dhidi ya shari mbalimbali za viumbe wake kama ifuatavyo:

Sentensi:

- (i) Na shari ya giza la usiku liingiapo
- (ii) Na shari ya hasidi anapohusudu
- (iii) Sema Najikinga kwa Mola wa ulimwengu wote
- (iv) Na shari ya wale wanaopuliza mafundoni
- (v) Na shari ya alivyoumba

Mpangilio sahihi: (iii) – (v) – (i) – (iv) – (ii)

6. Jibu maswali yote (a) – (e) kwa ufupi.

(a) Tofautisha Swala za Sunnah na Sunnah za Swala.

Swala za Sunnah ni zile Swala za hiari ambazo hazikulazimishwa bali hufanywa kwa kutaka kujikurubisha zaidi kwa Mwenyezi Mungu, mfano Swala ya Dhuha na Tahajjud. Sunnah za Swala ni vitendo vya Mtume (s.a.w) vilivyomo ndani ya Swala ya faradhi, mfano kuinua mikono wakati wa Takbira, kusoma Du'a ya iftitah, au kukaa kwa tawarruk katika tashahhud ya mwisho.

(b) Kwa nini Shahada haikamiliki bila ya kumshuhudia Mtume (s.a.w)?

Shahada haikamiliki bila ya kumshuhudia Mtume (s.a.w) kwa sababu yeye ndiye mjumbe wa Allah aliyeleta ujumbe wa Uislamu kwa wanadamu. Kumpa ushuhuda ni kukiri kwamba Qur'an na Sunnah zake ndizo mwongozo wa maisha ya Muislamu. Bila ushuhuda huo, mtu hawezi kuitwa Muislamu kamili kwa kuwa amekataa mjumbe wa Allah.

(c) Taja sababu mbili za kutamka Shahada mbele ya Muislamu au kundi la Waislamu wakati wa kusilimu.

(i) Ili kuthibitisha hadharani kwamba mtu amejiunga na Uislamu, na kwamba anakubali Allah na Mtume wake bila kuficha.

(ii) Ili kupata mashahidi wa Uislamu wake, ambao watathibitisha hadharani kuwa mtu huyo sasa ni Muislamu na atahesabiwa ndani ya jamii ya Kiislamu.

(d) Bainisha kinachosomwa na mtu anayemswalia maiti katika hatua zifuatazo:

(i) Baada ya kutia nia na kuleta Takbira ya kwanza – husoma Surat Al-Fatiha.

(ii) Baada ya Takbira ya pili – husoma Swala na salaam kwa Mtume (s.a.w).

(iii) Baada ya Takbira ya tatu – husoma dua ya kumuomba maiti msamaha na rehema.

(iv) Baada ya Takbira ya nne – husoma dua fupi kisha kutoa taslimu (salaam).

(e) (i) Nini maana ya Fiqh-Ibaadat?

Fiqh-Ibaadat ni elimu ya kisheria ya Kiislamu inayohusu ibada za moja kwa moja kwa Mwenyezi Mungu kama Swala, Saumu, Zaka na Hijja. Ni elimu inayofafanua namna ya kutekeleza ibada hizo kwa usahihi.

(e) (ii) Nini maana ya Fiqh-Muamalat?

Fiqh-Muamalat ni elimu ya kisheria ya Kiislamu inayohusu mahusiano ya kijamii na kimaisha kati ya watu. Inahusu mambo kama biashara, mikataba, ndoa, talaka, mirathi, haki na wajibu wa kijamii.

7. Bainisha sifa tano za waislamu wanaolazimika kutekeleza ibada ya funga ya ramadhani.

Muislamu anayelazimika kufunga lazima kwanza awe Muislamu. Hii ni kwa sababu funga ya Ramadhani ni nguzo ya Uislamu na haiwahusu wasiokuwa Waislamu. Hata kama mtu asiye Muislamu akifunga, hatopata thawabu yoyote kwa kuwa hakutii amri ya Mwenyezi Mungu.

Sifa nyingine ni kufikia baleghe. Funga inalazimika tu kwa Waislamu waliokomaa kimwili na kiakili. Mtoto mdogo hana jukumu la kufunga, lakini anaweza kufundishwa na kuzoeshwa taratibu ili apate malezi ya kidini.

Aidha, Muislamu anayefunga lazima awe mwenye akili timamu. Funga haiwi wajibu kwa mtu aliyechanganyikiwa au asiye na akili kwa sababu hawawezi kutambua uzito na maana ya ibada. Mwenyezi Mungu hamkalifishi mtu zaidi ya uwezo wake, na wale wenye upungufu wa akili wapo nje ya sharia hii.

Ni sharti pia awe na afya njema na nguvu za kufunga. Wale walioko katika hali ya ugonjwa au wazee dhaifu ambao hawawezi kufunga hawalazimishwi, bali wanaruhusiwa kutoa fidia kwa kuwapa chakula masikini. Hii ni rehema ya Mwenyezi Mungu na inaonyesha kuwa Uislamu unazingatia hali ya kila mtu.

Sifa nyingine ni kuwa mkazi na siyo msafiri. Muislamu aliyeko kwenye safari ndefu amepewa ruhusa ya kutofunga kwa sababu ya taabu na mashaka ya safari. Hata hivyo, anatakiwa kuzilipa siku alizosiacha baada ya Ramadhani inapowezekana. Mwenyezi Mungu amerahisisha ibada ili iwe rahisi kutekelezwa bila kuleta usumbufu usiobebeka.